

Bizkaiko Bertsolari Txapelketa

Maila oneko finalean

Estiballes koska bat gorago

Finaleko gaztetasuna eta txapela lortzeko bide irekia bistakoak ziren BECen, 4.200 ikusleren aurrean, zortzi finalistak oholtzara igo zirenean: Etxahun Lekue, Arkaitz Estiballes, Beñat Ugartetxea, Jone Uria, Peio Ormazabal, Miren Amuriza, Onintza Enbeita eta Eneko Abasolo “Abarkas”. Aurreko txapelkunak finalean aritu gabe, eta zortzitik bost finalista berri izanik, bazen beldur halako bat maila emango zuten. Baina bertsolariek saio ostean esan zuten, finala “duina baino gehixeago” izan zen, eta “balekoa baino maila altuagoa” eman zuten.

MIREN IBARLUZEA

Argazkiak: Dani Blanco

17:30EAN argiak ilundu eta txapelketako argazki muntaia ikusi genuen oholtzako pantaila handian (eskualdetako txapelketak, kanporaketak, finalerdiak...). Jendeak, euren eskualdetako bertsolariak, euren faboritak... ikustean txalo jotzen zuten. Modu aproposa izan zen giroa berotzeko, ezen hunkigarria izan baitzen finalera heldu aurreko bidea gogora ekartzea. Izan ere, uda aurretik eskualdeetako txapelketak bukatuta, udagoiena hasi berri ekin baitzioten Bizkaiko bertsolariek txapelketari.

Estiballes besteak baino koska bat gorago

Akatsik gabeko saioa egin zuen Arkaitz Estiballesek, eta lan denak txukun eginagatik, koskarik handiena kartzelakoan atera zuen, “hotza etorritakoan jantzitako txaketan telefono zenbaki bat topatu duzu” gaiari erantzunda: “Lau urtez egon naiz kartzelan ta gaixotu egin naiz aurten. / Horregegatik epaile batek kartzelaldia dit eten. / Konfinatuta nago Parisen, / gogoan kontra hemen bizitzen. / Ta eskuak dauzkat hozten. / Txamarran sartu ditu eskuak, ta begira zer dan irten. / CNInko bi poliziak aspaldi eman zidaten. / ‘Arazoren bat bada, gizona, / zuk lasai deitu ezazu hona’. / Horixe esan ziguten. / Ta atxilotu ninduten” bota zuen. Honela ekarri zuen bigarrena: “Aspaldi hontan kalean nago baina enabil oso baikor: / nire atzetik ustekabean beti kotxeren bat dator. / Gaurkoan ere ze katxondeo: / C4 bat ta bi Ford Mondeo, / neure atzetik egoskor. / Telefonoa hartu dut eta zenbakira deitu

Akatsik gabeko saioa egin zuen Arkaitz Estiballesek, eta koskarik handiena kartzelakoan atera zuen

bizkor. / Beste aldetik ahots goxo bat: ‘*Ministerio del interior*’. / Ta esan diot: ‘naiz Iurrebaso, / zuk ezagutzen nauzu akaso’. / ‘*Abora se pone, sí señor*’. / Baina ez da jarri inor”. Eta hirugarrena: “Atzetik gizon batek esan dit: ‘Telefono hori laga’. / Ez da euskalduna baina, ordea, ondo egiten du euskara. / ‘Telefono hori erretadago, / eta ez deitu horra gehiago. / Ez zaitetz bihurtu traba. / Baina prozesu berri hau ere, tratatuta dago hara, / ta gure ustez hor bertan ere zu garrantzitsua zara. / Bi aste barru berriz Genevan, / orain lau urte egin zen eran, / joan helbide honetara, / ta han elkartuko gara”.

Gainerakoek ere ondo bete zuten euren beharra, batzuetan hobexego, besteetan beherago. Hori bai, nork bere estiloan, zein baino zein: Etxahun Lekue puntuak biltzen-biltzen, ariketa guztietan, teknika zuzen-zuzen eta bizkaiera freskoan; Miren Amuriza, bertsomolde gozoz, publikoaren bihotzetara helduta; Onintza Enbeita, ofizioko saioetan bere rolean ederto sartuta; Beñat Ugartetxea, bertsolari zirtolarien paperean, plazako kantari legez; Jone Uria, zirikatzaile ofiziotan; Peio Ormaetxea, natural-natural; eta berdin Eneko Abasolo, barru-barrutik eta urteetan egindako lana erakutsi guran.

Ale onenak

Hasierako agurrak kantatu eta ostean, saio puntuagarria etorri zen. Ondo hasi zuten zortziko handiko ariketa Estiballesek eta Lekuek, euskara ikaslegai etorkinen pape-

rean, gehiegi arriskatu gabe, txukun. Hasierako asmoa bete egin zuten biek ere; akatsik egin gabe saioa konfiantzaz hasi gura zuten, nolabait, eta elkarren kontra egin barik, biak bietara kantuan ibilita, konfiantzaz hasia lortu zuten, bai eta gainerako bertsolarieei konfiantzarako bidea ematea ere.

Zortziko txikiko ariketan Lekuek eta Uriak egindako saioa da aipagarria. Banatu zirela eta, despedida egin omen zieten lagunak, eta ordu txikitik diskoteka berean topo eginda, Jone Uria zirikatzaile etorri zen: “Garai zaharretan legez, banator galdezka: / Aupa soltera nago, zu ere bai, ezta?”. Etxahun Lekuek ondoren: “Neuk be gurago zaitut, maitale bezala”. Ateraldi polita izan zuen Uriak beste behin ere hirugarren bertsotan: “Bigarren parte on bat, nola ez espero, / lehenengoa hain txarra irten eta gero”. Ormaetxea eta Estiballes sonotona behar zuten zaharren paperean ari zirela, ahotsa ederki baliatu zuen Estiballesek, gora egiten zuelarik lagunak entzutea gura zuen hitzak aipatzean, eta behera, berriz, lagunari gustatuko ez zitzaizkion berbak esatean. Ateraldi polita izan zuen Ormaetxeak, berak entzun gura zuena zer zen erantzunda. Lehen ere esan dugu Enbeita bere paperean sartuta ibili zela ofizioetan, eta azken puntu ederra utzi zuen, kasurako, urteetan kartzelatik ihes egiteko zuloa egiten ibilitakoaren ahotik: “Nahiz ta kondena amaitu zuloa

Bertsolariek ondo bete zuten euren beharra, nork bere estiloan.

Puntuari erantzutean ale politik entzun ziren. Goraipatzekoa, Beñat Ugartetxeak utzitakoa

baino lehen, / eguzkiagaz amets egin nahi dot hemen”.

Hamarreko txikiko ariketan, Uriak eta Estiballesek egindako ofizioan banatu ziren puntu gehien. Keinu egin zioten, oholtzatik, biek ere kantukide duten Fredi Paiari eta haren lagunei. Lekuek ere Gabon gaua lanean pasatu behar zuen medikuaren paperean ariketa txukuna egin zuen, goitik beherakoa. Banandutako aita zen Enbeita ariketa horretan, Ormaetxea semeari bisitan joandakoa, eta diskurtso sinesgarria ondu zuen Enbeitak: “Kustodia konturik gaur hemen ez aipa, / hori umeentzako konplikaua baita. / Gauzak holan eztira, semea, neuk nahita. / Hase-rra gaingiduz behar nozu maita, / zuri gustau edo ez neu naz zure aita”.

PUNTUAKETA

Arkaitz Estiballes	947
Etxahun Lekue	889,5
Miren Amuriza	498
Onintza Enbeita	493,5
Beñat Ugartetxea	492,5
Jone Uria	483
Peio Ormazabal	445
Eneko Abasolo “Abarkas”	438,5

baga-biga

MUSIKA
BULEGO
INTEGRALA

MUSIKAN
BERRIENA

ESNE BELTZA
NOA
LP

UNE
AKUSTIKOAK
ETA BESTELAKO
UNEAK

GATIBU
ZUZENEAN
BIZITZEKO
GOGOIA
DVD+CD

SUTURA
SUEÑOS
PODRIDOS

KORRONTZI
& OINKARI
INFERNUKO
HAUSPOA
DVD

TRASTORNA2
ESCAPANDO

ZAIN
XXI. MENDEKO
PIRATAK

ROCKAINA
EN EL AIRE

KHERAU
MUNDUAN
ORTOZIK

baga-biga musika ideiak
telef. 618 072 076 /026
www.baga-biga.com / info@baga-biga.com

Puntuari erantzutean ihesaldi bat edo beste kenduta, ale politak ere entzun ziren. Goraipatzeko, bere-bere estiloan Beñat Ugartetxeak utzitakoa. “Zenbat urtegaz hasi zinen zu bertsoan?” bota zuen gaijartzaileak eta: “bigaz amesten edo nengoela lotan, / bostekin aitarekin behiak jezten kortan, / ta atzeko hauekin txosnetan askotan”.

Estiballes eta Lekue nabarmendu ziren bakarkako lanetan, biak ere “Izarren hautsa” doinuan kantari. Lehena, desguazean topatutako lehenengo kotxeari kantari aritu zen. Honela ondu zuen saioko bertsorik puntuatuena: “Retrobisore bat behar dut ta, desguazeraino goazen, / hara helduta puntu batera, joan dira begiak zuzen: / aiba hor dago Opel Corsita, / garai batean bezain polita, / eta hasi naiz hunkitzen. / Gogoratuaz festarik festa, nola ginen gu ibiltzen. / Baina larregi sakatu nion, ta noski, motorra hil zen. / Oraindik dauka Bilboko plaka, / ta ‘Nuklearrik? ez’-en pegata. / Eta hasi naiz oroitzen, / zeinen zorientzua nintzen”. Nabarmentzekoa da bertsolariak deskribapenatarako duen

Lehen aldiz BECen kantatu zuten bertsolariak aitortu zuten hasieran, aretoa goitik ikusi zutenean, beldur apur bat sentitu zutela. Baina oholtzatik publikoa ikusita bildua iruditu zitzairen, eta ez aurretik uste bezain handi.

gaitasuna, eta erreferentziak bertsoetara ekartzeko, askotan, errima bihurtuz, gainera. Etxahun Lekue, berriz, armairuaren aurrean, umetxo baten ahotik aritu zen, paperean ederto sartuta. “Pijama jantzi eta eskuan hiru-lau pelutxe lodi, / loak hartzeko kontaten deustez amak hiru-lau istori. / Ta telebistan zenbat marrazki, / burruka, odol-putzu ta guzti, / bada nahiko kategorio. / Oin armairuan entzunak dodaz soinu arraro bat edo bi, / ta urruma bat, ta horregaitik nau beldurrez gori-gori. / Baina mamurik ez dagoala, / ta loak hartu gagi azala, / dinoskue ume askori. / Ta orduan, zer da

hori?” eta “Ama hor zer dau? egiten deutset nik egunero galdera. / Zabalduta eta: ez dago ezer, berak erantzun ostera. / Baina zeozer ziur badago, / ta horregaitik ikaraz nago. / Hortik urtengo ete da? / Amets gaiztoak dodaz gauero, gauero nabil artega. / Gurago neuke beste norabait ikustea irteera. / Urten orduko hortik barrutik, / korrika joan behar dot hemetik. / Noan betiko antzera, aita ta aman ohera”. Miren Amurizak eta Jone Uriak ere ariketa polita egin zuten, gai ei originaltasunez erantzunda.

Buruz burukoan, bertsoak eta lagun, Lekue eta Estiballesek keinu ederra egin zieten bertsozaleek ondo ezagutzen dituzten Kristina Mardarasi eta Justori, txapelketako saioretara koaderno eskutan doazen zaleen ahotik kantari. Publikoa bezain hurbil aritu ziren kantari bi bertsolariak.

Sari-banaketa ere hunkigarria izan zen: eskuak oinarri hartuta lanean aritutakoei eskerrak emateko bideoa, txapela janztea, “Aita Luis”-en bertsoa, eskaintzak, malkoak, irriak, besarkadak... ■

lagunekin euskaraz

interneten ere bai!

gure artean euskaraz

mobiletik euskaraz

Noranahi zoazela. Nonahi zaudela. Zure jendearekin. Zure iritzia adierazi nahi duzunean, zeure erara. Euskara zure bizimoduaren osagaia da. Berezkoa duzu. Zu eta zure lagunen artean, zure giroan, **gozatu euskaraz.**

BFA DFB
Bizkaiko Foru Aldundia
Diputación Foral de Bizkaia

Arkaitz Estiballes

«Hurbiletik kantatuta asmatu neban»

Txapela jantzi eta biharamun iluntzean, Arkaitz Estiballesen hurreko lagunartera bildu gara, harekin hitz batzuk trukatuta txapelketaren, finalaren zein bertsolaritzaren inguruko gogoeta batzuk batu guran. Bazkaloste goxoa luzatuta lasai zeuden Arkaitz, umeak, hurrekoak... ganberroenek ekarritako konfeti artean. Berbetarako tartea ostu diogu, aparteko mahaitxoan.

FINALEKO MOMENTU HUNKIGARRIEZ galdetu eta hiru ekarri dizkigu: lehenengoa, hasi aurretik ikasle izandako Peio Ormazabal hartu eta oholtzara eraman zueneko, bertan elkarrekin eserita elkarrekin bizi izandako unea berezia izan zen, seguruenik, bientzat; bigarrena, buruz burukora Etxahun Lekuerekin pasatu zeneko; izan ere, elkarrekin entrenatu dute, eta sarri-sarri kantatzen dute “buruz buru”; hirugarrena, noski, txapela jantzi zioteneko. Luis Baraiazarrak txapela jantzi zionean atzera begira jarri ere jarri zela aitortu digu Arkaitzek. “Aita Luis” bera askotan izan du epaile, eta nolabait, bertsotan egindako bidea gogoratu zuen Arkaitzek. Asko hunkitu da Arkaitz prentsako argazkiak ikusita, une politik bizi izan zituen BECen.

Sortzeko momentuetan sufritu egin bazuen ere, oholtza gainean gozatu egin zuela diosku Arkaitzek, asko hitz egin zuela kantuki-deekin, jendea ikusi egin zuela: lagunak, aita-ama... eta gainerako bertsotako ere entzun zituela.

Zertan asmatu zuen eta “hurbiletik kantatu nebala, horretan asmatu neban” diosku. Kartzelako gaian hurreko gaiari kantatu ziola, eta horrek istorioa eraikitzen lagundu ziola. Une batzutan, baina, erreferentziak egiterakoan, dudak ere izan omen zituen (Fredri Paiaren lagunak aipatzean, kasurako; zein Bizkaiko Bertsotaleen artean hain ezagun diren Kristina Mardaras edo Justo aipatzean...); hala ere, haiei omenaldi modukoa egin izanaz gainera, horrek lagundu egin ei zion bertsotan ondo sentitzen, plazan kantatuko balu legez aritzen saiatu baitzen. Izan ere, Arkaitzek bera ez dela txapelketazale dio, formatu txikian, 40-60 laguneko bertso-afarian, berbarako, askoz erosoago sentitzen dela.

Pena bat ere izan zuen finalean, ordea: txapelketetako finaletan zein bestelako saioetan bertsolagun izandako Fredri Paia finalean

egon ez izana. Belaunaldi aldaketen auziarekin lotu dugu gaia. Gazteak finalera salto egitea ondo dago, ondo egindako lanaren fruitua ere bada; bestalde, aurreko belaunaldiek bertan egoteari eustea ere garrantzitsua den aldetik, badauka alde negatiboa ere. Arrisku bat ere bada: txapelketarako euren burua “zahar” ikustearren txapelketan kantatzeari uztea. Arkaitzen ustez, “ona da belaunaldi batek eustea”.

Finalean bertsolari gazteek babes handia izan zutela ikusleengandik, eta oso eskertzekoa dela hori komentatu digu Arkaitz Estiballesek. Dena den, babes hori, bereziki gero, plazetan, eman behar zaiela bertsolari gazteei, horixe aldarrikatzen du berak. Azken finean, bertan hezten dira, eta bertan hobetzen dute.

Txapelaz gainera, bertsorik puntuatuena bereetako bat izan zen, 52 puntu jaso zituen, eta ordean 52 txakolin botila jasoko ditu. Horiekin zer egingo ote duen galdetu diogu. Gerora jakin zuela Beñat Ugartetxearen bertso batek (puntu erantzunekoak) berearenak beste puntu jaso zituela, baina Arkaitzek berak 52 puntuko bertso bi zituenez, saria hartatik jaso zuela. Beñaten bertsoa “antologikoa” iruditu zitzaioela eta botilen erdiak hari oparitutako dizkiola dio.

Bizkaiko bertsolaritzaz ere galdetu diogu, ea nola ikusten duen. Berak Bizkaia bertsotarako gune naturalizat duela dio, oso eroso sentitzen dela Bizkaiko plazetan, plazera dela harentzat Bizkaiko plazetan kantatzea. Gainera, keizteko motiborik ez omen du Arkaitzek: “Plaza kopuru dextentea deukot eta saio gehienak Bizkaian”.

Egunokin hainbat komunikabideri kasu egin eta ostean, bere bertso-panorama gehiegi ere ez dela aldatuko diosku, hainbat saio dituela, eta saioz saio, orain arte legez, duena ematen saiatuko dela. ■

